
Børnene Først

Et trygt hjem og flere rettigheder
til udsatte børn

Januar 2021

Social- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22, 1060 København K
Tlf. : +45 33 92 93 00
E-mail: sim@sim.dk

ISBN 978-87-93823-47-1 (digital version)
ISBN 978-87-93823-48-8 (trykt version)
2020/21:5

Design: Regeringens Kommunikationsenhed
Layout: Kontrapunkt
Fotos: Ritzau Scanpix, Gettyimages, Unsplash

Publikationen kan hentes på
www.sim.dk

Indhold

Forord: Lucas, 19 år og tidligere anbragt.....	4
Det er tid til at sætte børnene først.....	5
Børnene Først.....	6
Vi skal give børn et trygt hjem tidligere.....	11
En familie, der ikke kun er til låns.....	15
Færre skift og mere stabilitet.....	19
Barnets Lov – Flere rettigheder til børnene.....	22
Opgør med omsorgssvigt i familier med ikke-vestlig baggrund.....	27
Bedre kvalitet i anbringelser og sagsbehandling.....	33
Godt ind i voksenlivet.....	41
Fra udspil til praksis.....	45
Finansiering.....	46

Forord: Lucas, 19 år og tidligere anbragt

Det her er stort for mig. At skrive forordet til et regeringsudspil, der skal give udsatte børn en bedre barndom end min egen. Selv føler jeg ikke, jeg har haft nogen. Barndom, altså. Jeg føler aldrig, at jeg har været barn.

Mine tidligste minder går på, at jeg er en slags far for mine tre yngre søskende. Jeg vækker dem og giver dem tøj på. Følger dem i skole og børnehave. Køber ind og laver mad. Leger med dem og putter dem om aftenen.

Min mor er psykisk syg. Hun ligger meget og sover. På grund af medicinen. Det er sjældent, hun er til stede – sådan rent mentalt. Jeg vil ikke have kammerater med hjem. Jeg skammer mig over, hvordan det er derhjemme. Jeg vil heller ikke hjem til andre. For så bliver jeg mindet om andres normale liv.

Jeg søger andre steder hen. Til min mormor og morfar og moster i nærheden. Her har jeg mulighed for at være barn. Men samtidig har jeg dårlig samvittighed. Dårlig samvittighed over at overlade mine søskende til min mor. Hun kan ikke håndtere dem. Og min stedfar er enten på arbejde eller drikker.

Et andet minde står tydeligt for mig. En nat bliver jeg vækket af, at min mor råber mit navn. Min stedfar er gået helt bananas. Han rusker i hende. Slår hende. Min lillebror går i flæsket på ham. Jeg står der bare. Helt paf.

Selv om min mor er, som hun er, har hun altid elsket os. Hun trøster mig, når jeg bliver mobbet i skolen. Det bliver jeg tit. Jeg bliver mobbet med, at jeg ikke er normal. At mit tøj er beskidt, ødelagt eller for småt. Jeg bliver kaldt bøsse, fordi jeg holder mig for mig selv.

Der er ingen voksne omkring mig, der reagerer før den dag, hvor jeg ikke kan holde det ud mere.

Det hele flyder over for mig. Jeg føler ikke, jeg kan være nogen steder uden at blive kritiseret eller mobbet. I en time siger jeg pludselig højt i klassen, at nu vil jeg slå mig selv ihjel. Først da reagerer læreren.

Skolens ledelse tager fat i min mor og i kommunen. Min mor vil ikke have, at jeg skal anbringes. Jeg er nu 9 år gammel. For lille til at forstå, hvad det vil sige. Jeg får faktisk heller ikke at vide, at det er det, der skal ske. Da jeg efter et par uger i den nye plejefamilie spørger, hvornår jeg skal hjem, lyder svaret: "Det kommer du ikke. Det her er dit hjem nu."

Jeg føler mig løjet for. Holdt for nar. Det er ikke fedt ikke at skulle se mit værelse igen – ud over i weekenden. Jeg starter i en ny skole. Jeg lyver om, at jeg bor i en plejefamilie. Det er besværligt, for jeg kan jo ikke forklare, hvorfor jeg har to sæt forældre.

Jeg kan ikke huske navnene på halvdelen af mine sagsbehandlere i kommunen. Mange af dem har jeg kun mødt en gang. Andre slet ikke. De lytter ikke til det, jeg siger. Jeg siger, at jeg gerne vil se mine forældre mere. Jeg vil gerne holde kontakten. Men der bliver ikke gjort noget ved det. Svaret lyder, at min mor ikke kan holde til det. Og at min far bor for langt væk.

Lang historie kort: Jeg har det godt i dag. Jeg har lært, at det ikke er mig, der er problemet. At jeg er offer for et uheldigt miljø. Jeg har venner, som jeg tør åbne mig for. Jeg håber, jeg selv bliver en god far en gang. Men jeg har en bøn til alle voksne:

Vær *hurtigere* til at sætte ind. Og vær klar til at sætte ind. Lyt til børnene, hvis de siger, de har det dårligt. Også selv om det sårer mor eller far. Gør det bedre i fremtiden for udsatte børn.

Det er tid til at sætte børnene først

De mest udsatte børn skal have en stærkere stemme. Derfor er forordet til dette udspil ikke skrevet af mig, men af Lucas, der lige som tusinder af andre børn i Danmark voksede op med svigt frem for tryghed.

Lucas er ikke nødvendigvis enig i alle regeringens forslag, og han skal ikke stå på mål for dem. Men hans fortælling er vigtig for at forstå, hvorfor vi skal sætte børnene først.

Lucas beskriver nogle alvorlige problemer, som vi ved er generelle: At vi ikke er gode nok til at opdage og reagere på svigt. At mange børn ikke bliver inddraget i deres egne sager. At udsatte børn oplever for mange skift – skiftende hjem, skiftende voksne.

Vi vil som regering sikre, at flere omsorgssvigtede børn får et nyt hjem tidligere, og at de får voksne, de kan stole på og regne med. Vi må ikke gribe ind for sent. Flere anbragte børn skal have et trygt og blivende hjem med en familie, der ikke kun er til

låns. Vi vil give børnene flere rettigheder, og vi vil sikre en bedre overgang til voksenlivet for anbragte børn og unge.

Vi vil være på børnenes side. Også i de tilfælde hvor det er på bekostning af forældre, der svigter deres børn, eller når det kræver et opgør med berøringsangst over for kulturer, hvor der er opdragelsesvold og social kontrol.

Børn er og bliver det vigtigste fokus i socialpolitikken. Ulige vilkår og betingelser i opvæksten er den værste uretfærdighed, der findes.

At give alle børn retten til et trygt hjem er en stor og markant ambition.

Med udspillet tager vi de første skridt. Vi kan ikke løse alle problemer på en gang, men sætter et skib i søen, der skal skabe både strukturelle og kulturelle forandringer, som kan mærkes.

Det er tid til at sætte børnene først.

Astrid Krag, januar 2021

Social- og ældreminister

Børnene Først

Et trygt hjem og flere rettigheder til alle børn i Danmark

Regeringen ønsker, at alle børn skal vokse op i et trygt hjem.

Det er en stor ambition. Alt for mange børn vokser i dag op i familier, hvor de voksne ikke kan passe ordentligt på dem. For mange børn vokser op i hjem med vold. Særligt børn fra ikke-vestlige familier er i risiko for at opleve grov vold derhjemme. De mest udsatte børn har trods mange politiske initiativer gennem de seneste årtier ikke fået det godt nok. Udsatte børn bliver for ofte – stadigvæk – udsatte voksne.

Der er mange problemer og udfordringer. Vi løser ikke dem alle på én gang med ét udspil. Men med Børnene Først tager vi et markant første skridt. Et skridt, som regeringen vil følge op på med et prioriteret fokus i resten af regeringsperioden.

De forkerte hensyn står i vejen

Hvorfor er udviklingen ikke vendt for længst? Hvorfor bliver så mange børn stadig svigtet i det danske velfærdssamfund? I regeringens optik står især tre ting i vejen for en bedre hjælp til udsatte og anbragte børn.

For det første

Vi anbringer for sent og slipper for tidligt. I dag anbringer vi de fleste børn i en sen alder, når skaden er sket. Forældre, der svigter og ikke magter forælderrollen, får alt for mange chancer på bekostning af børnene. Derfor får mange børn hjælp for sent. Med skadelige oplevelser og problemer, der har vokset sig større, mens deres eneste barndom er gået.

For det andet

Vi lytter ikke godt nok til børnene i dag. Deres stemme har mindre vægt, og de har færre rettigheder end forældrene. De mest udsatte børn får ikke den rette hjælp, når deres stemme ikke høres, og deres rettigheder er for få.

For det tredje

Vi svigter børn fra familier med ikke-vestlig herkomst. Børn med ikke-vestlig baggrund bliver sjældnere anbragt. Det sker på trods af, at flere børn i familier med anden etnisk baggrund end dansk udsættes for grov vold derhjemme, og at der er relativt flere underretninger om børn med minoritetsbaggrund sammenlignet med børn af etnisk dansk oprindelse.

Vi stiller os på børnenes side

Regeringen vil sætte børnene først.

Vi vil være på børnenes side. Også når det er på bekostning af forældre, der svigter deres børn. Eller når det kræver et opgør med berøringsangst over for kulturer, hvor opdragelsesvold og social kontrol er mere almindeligt.

Det er nemt at blive enige om, at børn skal have en tryk barndom, og at deres rettigheder skal styrkes. Men når det kommer til stykket, så ender den politiske diskussion altid med at kredse om forældrenes ret til deres børn. Uanset hvor meget de har svigtet. Denne gang skal det være anderledes. For regeringen er det en værdikamp. Denne gang skal vi sætte børnene først.

Derfor foreslår regeringen 43 initiativer, der skal sikre et trygt hjem og flere rettigheder til alle børn i Danmark.

Regeringen, januar 2021.

Anbragte børn mistrives ofte som voksne

Cirka fem gange så mange unge, der har været anbragt som børn, har en strafferetlig dom sammenlignet med ikke-anbragte børn og unge.

Tidligere anbragte er syv gange så ofte i misbrugsbehandling sammenlignet med ikke-anbragte børn og unge.

Hver tredje unge hjemløse har tidligere været anbragt uden for hjemmet.

Kilder: SIM: VPA - Tidligere anbragte som unge voksne. 2020. & SIM: Socialpolitisk Redegørelse 2019.

De fleste børn anbringes sent – og sent anbragte klarer sig dårligt

I dag anbringer vi næsten fem gange så mange 16-årige som etårige, toårige, treårige eller fireårige.

Børn, der anbringes tidligt, klarer sig bedre end sent anbragte – også selvom de kommer fra mere udsatte familier.

Langt de fleste børn har haft forebyggende foranstaltninger i hjemmet eller en kommunal kontaktperson i flere år op til, at de anbringes.

Kilder: SIM: VPA – Forløb op til en anbringelse. 2020. VIVE: Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. 2020. SIM: VPA – Karakteristik af anbragte børn og unges forældre. 2020.

Børn lyttes ikke til

Omkring 40 pct. blandt udsatte børn og unge i 12-17-årsalderen svarer, at de ikke har fået oplyst deres rettigheder om at få indflydelse i egen sag.

Kilde: VIVE: Udsatte unges inddragelse i kommunernes sagsbehandling. 2020.

Børn fra familier med anden etnisk baggrund end dansk er blandt de mest udsatte, når det kommer til grov vold i hjemmet

15% af børn med anden etnisk baggrund fortæller i en stikprøve, at de har været udsat for grov vold i hjemmet, mens det gælder for 9 pct. af børn med etnisk dansk baggrund.

Kilde: Børnerådet: Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag. 2016.

Samlet oversigt over regeringens initiativer

Vi skal give børn et trygt hjem tidligere

1. Vi skal forebygge omsorgssvigt, ikke anbringelser
2. Automatisk vurdering af behovet for også at anbringe søskende
3. Second opinion, når anbringelser afvises eller ændres
4. Bedre underretninger – tidlig hjælp er afgørende

En familie, der ikke kun er til låns

5. Lempelse af krav til adoption uden samtykke
6. Flere børn skal have en ny familie helt fra start via spædbarnsadoptioner
7. Adoption skal bruges oftere, når et barn har været anbragt
8. Plejefamilieadoption gøres nemmere
9. Øget brug af permanente anbringelser
10. Flere børn og unge skal anbringes hos voksne, de kender og stoler på
11. Alle børn og unge anbragt på en institution skal have en venskabsfamilie

Færre skift og mere stabilitet

12. Færre skift ved anbringelse af de helt små
13. Ret til second opinion ved skift
14. Børn skal have ret til at anmode om en permanent anbringelse
15. Færre forskellige myndighedspersoner i barnets liv

Barnets Lov – Flere rettigheder til børnene

16. Barnets ønsker skal i centrum for beslutningerne
17. Ret til at sige nej til samvær
18. Børn skal have ret til stabilitet
19. Alle børn skal kende deres rettigheder
20. Børns stemme skal fylde mere
21. Mere retfærdighed for børn udsat for en forbrydelse

Opgør med omsorgssvigt i familier med ikke-vestlig baggrund

22. Straf til ansatte på fri- og privatskoler, der ikke overholder den skærpede underretningspligt
23. Styrket fokus på underretninger om børn med ikke-vestlig baggrund
24. Bedre beskyttelse af børn mod negativ social kontrol og ekstremisme

25. Hårdere sanktion over for forældrene, når børn sendes på genopdragsrejse
26. Flere grove straffelovsovertrædelser skal føre til udelukkelse fra tidsubegrænset opholdstilladelse
27. Forældrebetaling om deltagelse i kommunale kurser
28. Rettighedsskoler for børn i ghettoområder

Bedre kvalitet i anbringelser og sagsbehandling

29. Stærkere plejefamilier – reform af plejefamilieområdet
30. Forbud mod at tjene penge på udsatte børn og styrket socialtilsyn
31. Udredning og hjælp til børn udsat for overgreb og vold
32. Flere børn i familier med misbrug skal have behandling
33. Ekstra hjælp til kommuner med mange børnesager
34. Flere familieohuse skal give udsatte forældre bedre støtte i forælderrollen
35. Nytænkning af handleplaner
36. Undersøgelse af muligheden for en børnerådgiveruddannelse
37. Partnerskab om bedre sagsbehandling og underretning
38. Bedre samspil med fonde

Godt ind i voksenlivet

39. Nytænkning af efterværnsområdet
40. Forsøg med forlængede uddannelsesforløb for anbragte unge på ungdomsuddannelser
41. Løft af kvaliteten på de interne skoler

Fra udspil til praksis

42. Barnets Lov skal give forbedringer i hverdagen
43. Mål og opfølgning for reformen

Vi skal give børn et trygt hjem tidligere

Initiativer:

- Vi skal forebygge omsorgssvigt, ikke anbringelser
- Automatisk vurdering af behovet for også at anbringe søskende til anbragte børn
- Second opinion, når anbringelsessager afvises
- Bedre underretninger – tidlig hjælp er afgørende

Alt for mange børn i Danmark vokser op med forældre, der ikke kan passe godt nok på dem. Børn, som i en alt for tidlig alder bliver små voksne med alt for stort ansvar.

Alle forældre elsker deres børn og ønsker det bedste for dem. Men nogle formår ikke at være gode nok forældre. Vi svigter børnene som samfund, når vi lader dem vokse op i familier med omsorgssvigt, misbrug og vold.

Børn har kun én barndom. Den kan ikke gøres om. Regeringen vil give alle børn ret til at vokse op i en tryk og kærlig familie. Flere skal have en ny familie, og de skal have det tidligere end i dag. Medarbejdernes faglighed skal veje tungere i forhold til at vurdere, hvad der er bedst for det enkelte barn.

1. Vi skal forebygge omsorgssvigt ikke anbringelser

Vi skal stå på børnenes side, så snart vi opdager svigtet. Det gør vi ikke i dag, når en anbringelse ses som absolut sidste udvej og et tiltag, der først tages i brug, når alle andre muligheder er udtømte. Hvis vi altid først sætter ind med en anbringelse, når alt andet er afprøvet, bliver resultatet, at alt for mange børn for sent får et trygt hjem.

Regeringen foreslår:

- Barnet har krav på, at en anbringelse ikke skal ses som sidste udvej. For nogle børn kan en anbringelse være den nødvendige forebyggelse.

2. Automatisk vurdering af behovet for også at anbringe søskende

Når et barn bliver anbragt uden for hjemmet på grund af omsorgssvigt fra forældrene, er barnets søskende i udgangspunktet også i en udsat position. Vi må ikke lade søskende i stikken ved at lade dem blive hos forældre, som, vi ved, ikke er i stand til at tage ordentligt vare på børnene.

Derfor skal vi sikre, at der altid tages aktivt stilling til, om søskende til børn, der anbringes på grund af sociale problemer hos forældrene, også skal anbringes. Her skal gælde et følg-eller-forklar-princip.

Regeringen foreslår:

- Når et barn anbringes, fordi forældrene ikke kan tage ordentligt vare på det, skal kommunen have pligt til at vurdere, om barnets hjemmeboende søskende også skal anbringes. Hvis barnets søskende ikke skal anbringes, skal kommunen vurdere, hvilken hjælp og støtte

de skal have i stedet. Derfor skal kommunen iværksætte en børnefaglig undersøgelse af alle hjemmeboende søskende.

- Der skal gælde et følg-eller-forklar-princip i sager om tvangsanbringelse. Hvis kommunen vælger ikke at anbringe alle børnene i en søskendeflok, skal den forklare hvorfor. Det skal altid ske ud fra en konkret og individuel vurdering.
- Børn og unge-udvalget skal underrette Ankestyrelsen, hvis begrundelsen for ikke at anbringe én eller flere søskende giver anledning til en bekymring for, om konkrete søskende får tilstrækkelig hjælp og støtte. Ankestyrelsen kan vælge at benytte sin kompetence til at gå ind i sagen af egen drift og beslutte, at et barn eller en ung skal anbringes uden for hjemmet, eller at en kommune skal tage andre initiativer over for barnet eller den unge – og familien.

Figur

Forslaget om automatisk vurdering af søskende

Kommunen vurderer, at et barn skal anbringes grundet problemer hos forældrene (med eller uden samtykke).

Automatisk børnefaglig undersøgelse af hjemmeboende søskende.

1. Hvis ikke søskende også anbringes skal det forklares i barnets sag.
2. Ved anbringelser uden samtykke, skal det i indstillingen til børn og unge-udvalget fremgå, om der er søskende, kommunen også vil indstille til anbringelse, eller hvad der ellers er iværksat af støtte.

Hvis børn og unge-udvalget ikke synes, indsatsen for søskende er tydeligt nok forklaret, så skal udvalget underrette Ankestyrelsen, som kan tage sagen op.

Mange anbragte har søskende, der ikke får hjælp

ca. **5100**

Så mange halv- og helsøskende (0-17 år) til anbragte børn boede i 2018 hjemme uden at få en social foranstaltning efter serviceloven. Det er knap 65 pct. af alle halv- og helsøskende, som anbragte børn har.

Kilde: SIM Vidensgrundlag – Flere søskende til anbragte børn og unge skal anbringes 2020.

3. Second opinion, når anbringelser afvises eller ændres

Det er ikke altid, at kommunens børn og unge-udvalg er enige i forvaltningens faglige indstilling om, at et barn bør komme væk fra hjemmet. Den uenighed kan betyde, at børn, som har brug for et nyt og trygt hjem, ikke får det. Eller at et barn bliver rykket op med rode og sendt hjem til de biologiske forældre imod den faglige vurdering.

Regeringen foreslår:

- En second opinion, hvor Ankestyrelsen altid skal underrettes, når der ikke er enighed i børn og unge-udvalget om at igangsætte eller opretholde en anbringelse uden samtykke. Der skal være opsættende virkning i forhold til opretholdelse af anbringelser, mens Ankestyrelsen behandler sagen, med mindre særlige forhold taler imod, fx mistanke om vold eller overgreb m.v. på anbringelsesstedet.

4. Bedre underretninger – tidlig hjælp er afgørende

Vi skal blive bedre til tidligere at opdage og gribe ind, når børn omsorgssvigtes derhjemme.

Nogle kommuner arbejder systematisk med tidlig opsporing ved fx at have socialrådgivere i børnehaver og skoler samt tværfaglig sparring om ”den gode underretning”. Men vi skal have alle med og udbrede de gode erfaringer.

Regeringen foreslår:

- At de gode erfaringer med tværfagligt samarbejde mellem socialrådgivere og pædagoger, lærere og sundhedsplejersken om tidlig opsporing, underretninger og forebyggende indsatser indsamles og udveksles. Dette skal ske gennem et nyt partnerskab om bedre sagsbehandling og underretninger.

Tiltag

Tiltag som allerede er gennemført: Økonomi må ikke være afgørende for, om et barn anbringes

Økonomi må ikke stå i vejen for de rette indsatser over for udsatte børn og unge. Indsatsen skal først og fremmest være styret af, hvad der er det bedste for barnet.

Med udligningsreformen har regeringen sikret mere retfærdighed og velfærd. Danmark er for lille til store forskelle. Borgerne skal ikke opleve, at kvaliteten af velfærden er helt forskellig fra kommune til kommune.

Regeringen har med et flertal i Folketinget foretaget en justering af refusionsordningen i reformen. Det betyder større finansieringsmæssig sikkerhed for den enkelte kommune i de dyreste sager om hjælp til udsatte børn og det øvrige specialiserede socialområde. Det understøtter en helhedsorienteret og tidlig indsats for hele familien, når der eksempelvis er flere søskende i udsatte familier.

I regi af udligningsreformen er der desuden aftalt en afdækning af kommunernes incitament i forhold til valg af botilbud i anden kommune. Målet er, at økonomiske incitament ikke står i vejen for den rigtige indsats til blandt andre udsatte børn. Afdækningen sker som led i evalueringen af det specialiserede socialområde.

En familie, der ikke kun er til låns

Initiativer:

- Lempelse af krav til adoption uden samtykke
- Flere børn skal have en ny familie helt fra start
- Adoption skal bruges oftere
- Plejefamilieadoption gøres nemmere
- Øget brug af permanente anbringelser
- Flere børn og unge skal anbringes hos voksne, de kender og stoler på
- Alle børn og unge anbragt på en institution skal have en venskabsfamilie

Vi skal sørge for, at anbragte børn og unge får en langt mere stabil opvækst i trygge rammer, hvor børnene kan slå rod.

En tryk og blivende familie er den bedste stabilitet, et barn kan få. For nogle børn vil den biologiske familie aldrig være i stand til at tilbyde dette. Derfor skal flere omsorgssvigtede børn have et nyt hjem tidligere – og en familie, som ikke kun er til låns.

Vi ved fra både norske og svenske undersøgelser, at børn, der adopteres, klarer sig bedre på alle parametre end anbragte børn.

Derfor skal vi sørge for, at flere børn kan få en familie, der ikke kun er til låns, gennem lettere vej til adoption. Det skal vi gøre ved i højere grad at tage udgangspunkt i det enkelte barns behov og ønsker.

5. Lempelse af krav til adoption uden samtykke

Regeringen vil give flere anbragte børn bedre mulighed for at vokse op i en tryk og kærlig familie, der ikke kun er til låns. Hvis der ikke er udsigt til, at forældrene bliver gode nok forældre, skal bortadoption være en mulighed. Så barnets ret til en tryk og stabil familie sættes først.

Regeringen foreslår:

- En lempelse af kravene for, hvornår et barn kan bortadopteres uden samtykke, så adoption kan ske, når det vurderes at være til barnets bedste, fordi forældrene er og også vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. I dag kan det kun ske, når forældrene er ude af stand til at tage sig af barnet i hele barnets opvækstperiode, og det skal ændres, så flere udsatte børn kan få en familie, der ikke kun er til låns.

6. Flere børn skal have en ny familie helt fra start via spædbarnsadoptioner

Nogle få forældre har så svært ved at klare forælderrollen, at de giver barnet en start på livet, der er præget af voldsomme omsorgssvigt, med alt for store konsekvenser for barnet. De børn skal vi beskytte bedre ved at sikre, at adoption kan forbedres under graviditeten og iværksættes allerede fra fødslen.

Regeringen foreslår:

- Kommunen forpligtes til altid at overveje adoption af nyfødte, der anbringes ved fødslen af hensyn til barnets bedste, og kommende søskende til børn, der allerede er anbragt uden for hjemmet eller bortadopteret på grund af problemer hos forældrene.
- Mulighed for at træffe afgørelse om bortadoption, før barnet bliver født, så barnet straks ved fødslen kan komme med sin adoptivfamilie hjem uden først at skulle anbringes i en midlertidig plejefamilie.

7. Adoption skal bruges oftere, når et barn har været anbragt

Mange anbragte børn er anbragt hele deres barndom. Alligevel bruges muligheden for bortadoption af et anbragt barn sjældent.

Regeringen ønsker, at flere anbragte børn får mulighed for at blive adopteret og derved få en tryk familie, der ikke forsvinder den dag, den unge fylder 18 år.

Regeringen foreslår:

- Kommunen forpligtes til altid at overveje, om adoption kan være den bedste løsning, når et barn har været anbragt uden for hjemmet i tre sammenhængende år.

8. Plejefamilieadoption gøres nemmere

Når et barn kommer i familiepleje, kan det ske, at der opstår en så tæt relation mellem barnet og plejefamilien, at plejefamilien reelt træder i forældrenes sted. I de tilfælde skal det være nemmere for plejefamilien at adoptere barnet, hvis både barnet og plejefamilien ønsker det.

Regeringen foreslår:

- Børn skal kunne adopteres af deres plejeforældre, når der er opstået en tilstrækkelig tæt relation, og både barnet og plejeforældrene ønsker det. I dag kan det kun ske, hvis det vurderes til skade for barnet at bryde relationen til plejefamilien.
- Plejefamilier, der adopterer deres plejebarn, skal det første år efter adoptionen have økonomisk støtte, så økonomiske forhold ikke ændres markant på grund af adoptionen. Støtten nedtrappes hen over året.

9. Øget brug af permanente anbringelser

Børn skal ikke hele tiden gå rundt med en knude i maven og bekymre sig om, hvorvidt de nu også kan blive boende dér, hvor de føler sig hjemme.

Derfor skal flere anbringelser overgå til at være permanente, hvis barnets tilknytning til fx dets plejefamilie over tid er blevet så stærk, at det er bedst for barnet at blive der.

Regeringen foreslår:

- Automatisk vurdering af, om en anbringelse skal gøres permanent, når et barn har været anbragt i en sammenhængende periode på tre år. Kommunen skal som led i vurderingen iværksætte en tilknytningsvurdering, som foretages af en autoriseret psykolog.
- Der skal arbejdes systematisk mod at skabe en god relation til de forældre, der har mistet retten til at have børnene boende, men kan varetage en positiv forælderrolle. Det kan være ved at tage del i barnets fritidsaktiviteter eller lignende. Det tydeliggøres i lovgivningen, at kommunerne skal vurdere, hvilken rolle forældrene kan spille for barnet, og at de skal understøtte, at forældre kan spille en positiv rolle i børnenes liv, uanset at der er tale om en permanent anbringelse af barnet.

Anbragte børn på døgninstitutioner er mere ensomme

Næsten hvert fjerde barn, der er anbragt på en døgninstitution, føler sig ofte eller meget ofte ensom.

Kilde: Rambøll: Anbragte børn og unges trivsel 2018.

10. Flere børn og unge skal anbringes hos voksne, de kender og stoler på

Regler må ikke stå i vejen for, at et barn eller en ung, der har brug for et nyt hjem, kan komme til at bo hos voksne, de allerede kender og stoler på. Det kan være hos voksne i deres netværk eller en venskabsfamilie, som de har en tæt personlig kontakt til, og som ønsker at være en ny familie for barnet.

Regeringen foreslår:

- Udvidelse af mulighederne for at blive netværksplejefamilie, så barnet eller den unge kan blive anbragt hos fx sin venskabsfamilie eller andre, som barnet eller den unge har en tæt personlig eller familiemæssig tilknytning til.

11. Alle børn og unge anbragt på en institution skal have en venskabsfamilie

Alle mennesker har brug for nogen, som holder af én. Nogen, man kan regne med er der, når man har behov for det.

Derfor vil regeringen give alle børn og unge anbragt på en institution mulighed for at opleve, hvad det vil sige at være del af en helt almindelig familie.

Regeringen foreslår:

- At alle børn og unge anbragt på en institution skal have ret til et tilbud om en venskabsfamilie, som de selv vælger. Kommunerne får pligt til at sørge for dette tilbud til alle anbragte børn og unge på en institution, der ønsker det og er i stand til det.
- Kommunen skal understøtte barnets varige relationer ved at bruge foreningslivet. Gennem foreningslivet kan familier åbne deres hjem for et barn, der har brug for ekstra støtte, omsorg og kærlighed.
- Ligeledes skal den eksisterende ordning med støttepersoner til alle børn, der er anbragt uden for hjemmet forbedres med et forstærket fokus på civilsamfundets inddragelse.

Case

En del af et familieliv

Da Lærke var 16 år, boede hun på en døgninstitution. Hun manglede tætte relationer, kæmpede med angst og havde et hashmisbrug. Gennem organisationen Mentorbarn fik hun tæt kontakt med en familie, hvor voksne og jævnaldrende børn var med til at give hende en ny ballast i livet: ”Jeg havde et sted, hvor jeg kunne komme og spise med, når familien var samlet. Det var 24 timer i døgnnet, hvor jeg blev mindet om, at der var nogen, der ville mig. Nu havde jeg en eller anden form for familie. Det var et mega godt match. De troede på mig. De motiverede mig til at udvikle mig.

Jeg overnatter nogle gange derude. I begyndelsen var det grænseoverskridende. Nu føler jeg virkelig, jeg er hjemme. Jeg ligger nu på sofaen og hygger. Før dem lavede jeg ikke ret meget. Var mest på mit eget værelse. De har hjulpet mig rigtig meget med min angst. Før turde jeg fx ikke sove andre steder end i min egen seng”.

Kilde: 'Mentorbarn – relationer for livet'.

Færre skift og mere stabilitet

Initiativer:

- Færre skift ved anbringelse af de helt små
- Ret til second opinion ved skift
- Børn skal have ret til at anmode om permanent anbringelse
- Færre forskellige myndighedspersoner i barnets liv

Et anbragt barn har mange usikre faktorer i sit liv. Et af de mest omvæltende er, når deres hjem skifter, eller de voksne omkring barnet skiftes ud.

Alt for mange anbragte børn oplever mange skift i deres barndom. Måske først den ene plejefamilie. Så hjemgivelse til de biologiske forældre. Det går ikke alligevel. Så en ny plejefamilie, da den første i mellemtiden har fået et nyt plejebarn. For hvert skift bliver det sværere at knytte sig til endnu en ny familie. Og for hvert skift er der også ofte skift af skole og skolepauser. Nye lærere og nye klassekammerater.

Regeringen vil skabe langt mere kontinuitet og stabilitet i anbragte børn og unges liv. De skal have lov til at slå rod, så de kan vokse som mennesker. De skal have en langt mere stabil opvækst. Børn skal ikke være kastebolde.

12. Færre skift ved anbringelse af de helt små

De første år af et barns liv har afgørende betydning for, hvordan det former sig som menneske. For hver gang et lille barn skifter familie, koster det dyrt for barnets evne til at knytte sig til og have tillid til andre. Derfor skal vi undgå unødige skift og sikre et bedre match fra start.

Regeringen foreslår:

- Mulighed for at træffe afgørelse om, at et barn skal have en ny familie, før barnet er født. Det betyder, at anbringelsen kan planlægges i god tid frem for akut fra fødegangen. Ligesom der er ordentlig tid til at finde den rigtige plejefamilie til barnet, så barnet kan få en tryk og stabil start på livet, og barnet undgår unødige skift.
- Fast-track-ordning for godkendelse af plejefamilier, hvor Socialtilsynet kan opprioritere godkendelse af familier, når det er nødvendigt at anbringe et barn akut i en plejefamilie, der ikke er godkendt. I dag gælder det, at hvis plejefamilien ikke er godkendt inden for 2 x 3 uger, kan barnet ikke blive boende.

Mange anbragte spædbørn oplever skift

Omkring hvert fjerde anbragte spædbarn (24 pct.) har skiftet anbringelsessted en eller flere gange, når de fylder fem år.

Kilde: SIM: Kort Fortalt - Anbringelser af spædbørn, 2020.

13. Ret til second opinion ved skift

Vi skal sørge for, at alle skift i udgangspunktet altid skal være til barnets bedste. Derfor vil vi styrke anbragte børns retssikkerhed ved at give dem ret til en second opinion, så de får mere at skulle have sagt i deres egen sag.

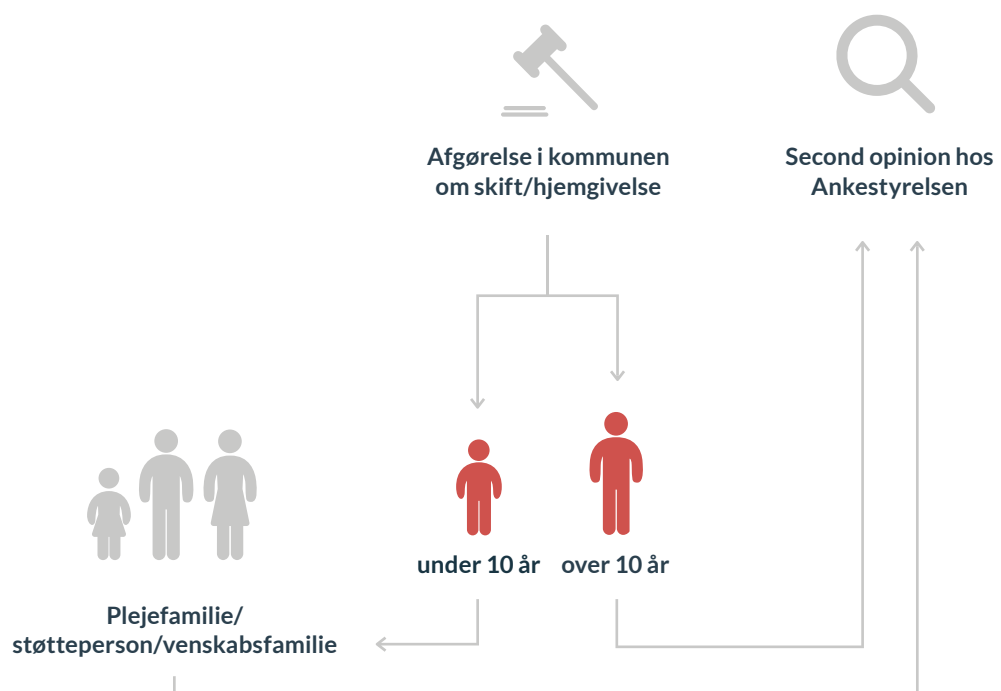
Regeringen foreslår:

- Ret for anbragte børn over 10 år til at få en second opinion hos Ankestyrelsen, hvis kommunen mod barnets vilje beslutter, at barnet skal skifte anbringelsessted eller hjemgives. Der gælder samtidig opsættende virkning, så barnet kan blive boende, hvor det er, mens Ankestyrelsen behandler sagen.
- Når barnet er under 10 år gammelt, får plejefamilier, barnets støtteperson og venskabsfamilie ret til som barnets "advokat" at få en second opinion hos Ankestyrelsen, hvis kommunen beslutter, at barnet skal skifte anbringelsessted eller hjemgives.

Figur

Proces med second opinion

Halvdelen af de anbragte skifter anbringelsessted

Blandt de anbragte i 11-17-årsalderen har ca. halvdelen skiftet anbringelsessted mindst én gang. Omkring hver femte har boet to eller flere forskellige steder.

Selvom mange anbragte børn ifølge trivselsundersøgelser føler sig trygge i deres nye hjem, svigter vi børnene, hver gang et skift er nødvendigt.

Kilder: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel. 2014. & Rambøll: Anbragte børn og unges trivsel. 2018.

14. Børn skal have ret til at anmode om en permanent anbringelse

Hvis et barn har boet hos fx en plejefamilie i tre år eller mere og har slået rod der, skal barnet have ret til at anmode kommunen om at blive boende dér.

Regeringen foreslår:

- Ret for børn over 10 år, som har været anbragt i 3 år, til selv at anmode om at være anbragt barndommen ud i en permanent anbringelse.

15. Færre forskellige myndighedspersoner i barnets liv

Alt for mange udsatte børn efterlades med ansvar for at skabe sammenhæng i deres eget liv og sag, når sagsbehandleren ofte skiftes ud. Vi skal sikre mere kontinuitet for børnene og færre sagsbehandlerskift.

Regeringen foreslår:

- Nyt princip i Barnets Lov om færrest mulige voksne (myndigheds)personer omkring barnet.

Barnets Lov – Flere rettigheder til børnene

Regeringen vil udforme en Barnets Lov, som anerkender børn i deres egen ret og som selvstændige individer med egen stemme. Reglerne skal være til for barnets skyld og ikke for forældrenes eller myndighedernes.

Barnets rettigheder skal styrkes. Reglerne skal sikre, at barnets perspektiv altid er i fokus og er styrende både i udredningen af barnets behov, indsatser og opfølgning på trivsel og udvikling. Uanset alder.

Barnets Lov skal sikre, at det aldrig bliver barnets ansvar selv at løse udfordringerne. Den pligt påhviler de voksne omkring barnet. Al stigmatiserende

sprogbrug skal luges ud af loven. Så børn aldrig får det indtryk, at de er et problem, der skal løses.

Med Barnets Lov samles reglerne om støtte og hjælp til socialt udsatte børn og unge ét sted. Så lovgivningen bliver mere overskuelig – for barnet, familien og sagsbehandleren.

I tråd med regeringens nærhedsreform skal Barnets Lov give større nærhed og kvalitet i indsatsen for de børn, der har det sværest. Det faglige skøn hos dygtige medarbejdere skal veje tungere, og der skal i højere grad tages udgangspunkt i det enkelte barns ønsker og behov.

Barnets Lov er for de udsatte børn og familier:

Der er substantiel forskel på at anbringe et barn på baggrund af omsorgssvigt i familien og at anbringe et barn på grund af et handicap, og det skal terminologien også afspejle.

Derfor skal vi sikre en tydelig skelnen i lovgivningen og i terminologien, så støttebehovet og indsatsen står klart for barnet, forældrene og omverdenen.

Barnets Lov skal gælde socialt udsatte børn og forældre, der har brug for hjælp på grund af manglende forældrekompetencer eller andre sociale problemer hos forældrene eller barnet.

Familier, der alene har behov for hjælp pga. en funktionsnedsættelse hos barnet eller forældrene, skal naturligvis også have den rette indsats. Men rammerne for hjælpen til disse familier skal fortsat være i serviceloven. Forandringen af lovgivningen skal ske i tæt dialog med handicaporganisationerne.

En ny rapport fra Ankestyrelsen (2020) om 'Anbringelser uden samtykke af børn og unge med funktionsnedsættelse' sætter fokus på, at det ofte er en svær beslutning for forældre til børn med funktionsnedsættelser at give samtykke til en anbringelse. Det kan blandt andet skyldes signalværdien over for familiens omverden.

I samarbejde med handicaporganisationerne vil regeringen se nærmere på terminologien, så det bliver mindre stigmatiserende. Et begreb som "anbringelse" kan ændres til eksempelvis "handicapkompenserende boligløsning" og lignende.

Opgør med stigmatiserende sprogbrug:

Et eksempel på stigmatiserende sprogbrug er brugen af begrebet "aflastningsfamilie" – underforstået at barnet er en belastning. Det er ikke et rimeligt indtryk at give barnet. I Barnets Lov vil vi vende sproget til børnenes fordel.

Nye og styrkede rettigheder i Barnets Lov:

16. Barnets ønsker skal i centrum for beslutningerne

Når børnenes interesser står i modsætning til de biologiske forældres, står barnet i dag alt for alene og sårbart i sin egen sag. Det skal vi ændre.

Regeringen foreslår:

- Barnet får selvstændig partsstatus, fra barnet fylder 10 år, og får dermed ret til at klage over en afgørelse i egen sag.
- Det indskræmpes i loven, at barnets ret til at bede om hjælp omfatter en ret for barnet til at bede om at bo et andet sted end hjemme hos de biologiske forældre.
- Der sikres færre konflikter i barnets hverdag ved at klargøre i lovgivningen, hvornår barnet selv eller fx sagsbehandleren, plejefamilien, anbringelsesstedet eller de biologiske forældre kan træffe afgørelse eller beslutning om forhold for barnet under en anbringelse.
- Børn og unge, der oplever misbrug hos forældrene i hjemmet, skal, fra de er 12 år, kunne modtage psykologbehandling i regi af en privat organisation, uden at dette kræver forældrenes forudgående samtykke eller inddragelse af kommunen.

17. Ret til at sige nej til samvær

Når et anbragt barn skal se sine biologiske forældre, skal det være, fordi barnet ønsker det. Det skal foregå på en måde, hvor barnet er trygt og har den støtte, barnet har brug for.

Regeringen foreslår:

- Barnet får mulighed for at sige nej til samvær med forældre og netværk i en kortere eller længere periode.*
- Barnet får ret til at få en selvvalgt støtteperson med til samvær med forældre eller netværk.*
- Barnet skal have ret til at vælge rammerne og stedet for et samvær med forældre eller netværk.*

* Der vil være tilfælde, hvor barnet vurderes ikke at have en alder eller modenhed m.v. til selv at begrænse samværet, vælge støttepersonen eller vælge rammer for samvær, og i de tilfælde skal barnet naturligvis have støtte til valget.

Betydning af partstatus

Med en partstatus får barnet ret til at klage over afgørelser, fra det fylder 10 år. Det gælder både i sager om frivillige foranstaltninger og i sager om tvangsmæssige foranstaltninger. Det vil sige, at retten til at klage både omfatter de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om fx forebyggende støtte og hjælp i hjemmet, og når kommunalbestyrelsen eller børn og unge-udvalget har truffet afgørelse om anbringelse af barnet uden for hjemmet.

For sager, der skal behandles i børn og unge-udvalget, betyder det endvidere, at barnet fra det 10. år får ret til gratis advokatbistand, og inden der træffes afgørelse i sagen, skal kommunen gøre barnet bekendt med retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og udtale sig om sagen.

18. Børn skal have ret til stabilitet

Hvis et anbragt barn er faldet godt til i trygge, stabile og omsorgsfulde omgivelser, kan en hjemgivelse være en meget indgribende omvæltning i barnets daglige liv. Derfor skal barnets rettigheder til stabilitet styrkes.

Regeringen foreslår:

- Som led i vurderingen af om et barn skal hjemgives, skal det indgå, om hjemgivelsen vil være til barnets bedste, og om det sikrer god trivsel og udvikling for barnet.
- Barnet får klageadgang over en afgørelse om at hjemgive barnet til forældrene, jf. initiativ nr. 13 om second opinion.
- Et barn på 10 år og derover, som har været anbragt i 3 år, får ret til at anmode om at være anbragt barndommen ud, jf. initiativ 14 om permanente anbringelser.

19. Alle børn skal kende deres rettigheder

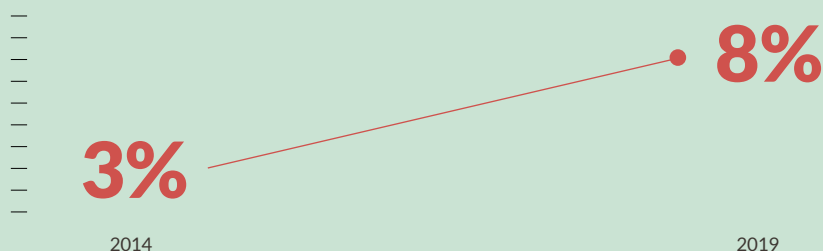
Et stigende antal børn synes, at det er i orden, at forældre slår og bruger vold som en del af opdragelsen. Børn, der vokser op i hjem med vold, misbrug og omsorgssvigt ved ofte ikke, at det kan være anderledes, og at de har ret til at blive beskyttet mod det.

Regeringen foreslår:

- En rettighedskanon i folkeskolen skal sikre, at børn igennem deres skoletid undervises i centrale tekster om børnerettigheder, der understøtter rettighedsundervisningen i folkeskolen.

Flere børn mener, at fysisk afstraffelse er i orden

En undersøgelse fra UNICEF og Institut for Menneskerettigheder viser, at 8 pct. af de adspurgte børn mener, at fysisk afstraffelse er i orden. I 2014 var det kun 3 pct., der mente, at forældre må bruge fysisk afstraffelse.

Kilder: UNICEF & IMR: Undersøgelse af danske skolebørns viden om menneskerettigheder og børnekonventionen. 2019.

20. Børns stemme skal fylde mere

Heldigvis har de fleste børn travlt med at være børn og ikke se Deadline, læse avis og blande sig i samfundsdebatten. Derfor har vi et særligt politisk ansvar for at sikre, at børnenes stemmer bliver hørt og får mere plads.

Regeringen foreslår:

- Børnenes egne stemmer skal styrkes gennem et nyt fast børne- og unge-panel i Børnerådet og en nytænkning af Børnerådets sammensætning og opgaver. I Børnerådet skal der sikres repræsentation fra De Anbragtes Vilkår, Danske Skoleelever og Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) og arbejdes med inddragelse af børn mere bredt.

21. Mere retfærdighed for børn udsat for en forbrydelse

Børn udsat for en forbrydelse skal opleve mere retfærdighed. Straffen og sanktionerne for overgreb og vold mod børn i hjemmet skal i højere grad afspejle forbrydelsens alvor.

Regeringen foreslår:

- En treårig karantæneperiode, hvor personer, der har begået overgreb mod børn, højst vil kunne modtage kontanthjælp og visse andre ydelser på et lavere niveau efter udstået straf.
- At skærpe straffen for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om vold og grov vold/mis-handling med 1/3 i forhold til i dag, hvis overtrædelsen er begået mod et barn af en person i eller nært knyttet til barnets husstand.

Opgør med omsorgssvigt i familier med ikke-vestlig baggrund

Initiativer:

- Straf til fri- og privatskoler, der ikke overholder den skærpede underretningspligt
- Styrket fokus på underretninger om børn med ikke-vestlig baggrund
- Bedre beskyttelse af børn mod negativ social kontrol og ekstremisme
- Hårdere sanktion over for forældrene, når børn sendes på genopdragelsesrejse
- Flere grove straffelovsovertrædelser skal føre til udelukkelse fra tidsubegrænset opholdstilladelse
- Forældre pålæg om deltagelse i kommunale kurser
- Rettighedsskoler for børn i ghettoområder

Berøringsangst over for hjem, hvor der gælder andre normer og kulturer end de danske, må ikke stå i vejen for, at alle børn – uanset etnisk baggrund – kan vokse op i et trygt og kærligt hjem.

I Danmark er det 23 år siden, vi afskaffede forældrenes ret til at slå deres egne børn

– revselsesretten. Mange af dem, der er kommet hertil som flygtninge eller indvandrere, kommer fra kulturer med et anderledes børnesyn og andre opdragelsesnormer. Lige som mange kommer fra lande, hvor opdragelsesvold ikke er forbudt som herhjemme.

Opdragelsesvold, negativ social kontrol og forældede æresbegreber hører ingen steder hjemme i det danske samfund. Vi står vagt om de danske værdier om frihed og ligestilling, lige som vi værner om helt grundlæggende børnerettigheder. Derfor skal vi beskytte børn bedre mod negativ social kontrol og gøre op med berøringsangsten. Og forældre, der sender deres døtre og sønner på genopdragelsesrejse eller udsætter dem for negativ social kontrol, skal mærke en hårdere konsekvens.

Alle forældre og børn skal kende forældrenes ansvar og børns rettigheder her i Danmark. De skal kende vores værdier og børnesyn, hvor børn og unge har ret til medbestemmelse og frihed. Så barndommen kan være tryk for alle børn.

Børn fra familier med anden etnisk baggrund end dansk er blandt de mest udsatte, når det kommer til grov vold i hjemmet.

Grov vold i hjemmet

15% af børn med anden etnisk baggrund fortæller i en stikprøve, at de har været udsat for grov vold i hjemmet, mens det gælder for 9 pct. af børn med etnisk dansk baggrund.

Flere underretninger - færre anbringelser

Til trods for, at der er relativt flere underretninger på 0-5-årige børn med ikke-vestlig herkomst ift. børn af etnisk dansk herkomst, anbringes 0-5-årige børn med ikke-vestlig herkomst sjældnere end etnisk danske børn.

Kilder: Børnerådet: Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag. 2016. & SIM: VPA - Underretninger opdelt på herkomst & VPA - Fra underretning til social indsats. 2020.

Figur

Nye forslag til indsatser for børn i ikke-vestlige familier

Indsatsområder	Initiativ
Forebyggelse	38. Forældreplæg om deltagelse i kommunale kurser.
	39. Rettighedsskoler for børn i ghettoområder.
Opsporing	33. Straf til ansatte på fri- og privatskoler, der ikke overholder den skærpede underretningspligt.
	34. Styrket fokus på underretninger om børn med ikke-vestlig baggrund.
Hjælp og beskyttelse	35. Bedre beskyttelse af børn mod negativ social kontrol og ekstremisme.
Hårdere sanktioner	36. Hårdere sanktioner over for forældrene, når børn sendes på genopdragelsesrejse.
	37. Hårdere sanktioner over for herboende udlændinge, der udøver negativ social kontrol.

22. Straf til ansatte på fri- og privatskoler, der ikke overholder den skærpede underretningspligt

Det er bekymrende, at ansatte på fri- og privatskoler underretter langt mindre end folkeskolen om bekymringer for et barn eller en ung. De manglende underretninger kan betyde, at der er børn, som ikke får den hjælp fra fællesskabet, de har brug for.

Regeringen foreslår:

- Ansatte på frie og private grundskoler, efterskoler og frie fagskoler, der ikke overholder den skærpede underretningspligt, skal kunne straffes på lige fod med ansatte på landets folkeskoler.
- Fri- og privatskoler, der har bemærkelsesværdigt få eller ingen underretninger, skal have en særlig opmærksomhed med en indikator for underretninger, som kan indgå i det tilbagevendende risikobaserede tilsyn med fri- og privatskolernes overholdelse af frihed- og folkestyrekravet.

Manglende underretninger fra fri- og privatskoler

Ifølge en undersøgelse foretaget af Institut for Menneskerettigheder underrettes der typisk halvt så ofte fra fri- og privatskoler i sammenligning med gennemsnittet for folkeskolen. Særligt på friskoler med muslimske værdier underrettes der relativt sjældent.

Kilde: IMR. Underretninger om børns mistrivsel – fokus på friskoler med muslimske værdier. 2019.

23. Styrket fokus på underretninger om børn med ikke-vestlig baggrund

Der underrettes markant oftere om børn med ikke-vestlig baggrund end om etnisk danske børn. Alligevel iværksættes der færre anbringelser for 0-5-årige børn med ikke-vestlig baggrund end for etnisk danske børn.

Det tyder på berøringsangst over for omsorgssvigt i familier med ikke-vestlig baggrund.

Regeringen foreslår:

- En analyse af underretninger i familier med ikke-vestlig baggrund. Analysen skal blandt andet afdække, hvordan det kan være, at der er markant flere underretninger på børn med ikke-vestlig baggrund, men færre anbringelser og andre sociale indsatser.
- Et udgående indsatsteam skal støtte og rådgive kommuner med mange underretninger om børn med ikke-vestlig baggrund i håndteringen heraf. Det udgående team etableres i samarbejde mellem Socialstyrelsen, Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) og Ankestyrelsen.

24. Bedre beskyttelse af børn mod negativ social kontrol og ekstremisme

Ingen børn og unge i Danmark skal udsættes for negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter eller ekstremisme.

Derfor skal kommunerne rustes bedre til at opdage og hjælpe børn og unge, der udsættes for negativ social kontrol, æresrelateret vold og konflikt eller ekstremisme.

Regeringen foreslår:

- Krav om, at alle kommuner skal have et beredskab for, hvordan man forebygger, opdager og håndterer ekstremisme, negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter og overgreb mod børn og unge.
- Kommunen skal i alle sager om æresrelaterede konflikter og overgreb foretage en risikovurdering af, om barnet eller den unge har behov for særlig beskyttelse, så fx udredningen af barnets/dens unges behov for hjælp skal ske, uden forældrene inddrages.
- Det tydeliggøres at unge, der har været tvangs-anbragt på grund af en æresrelateret konflikt, lige som andre tvangs-anbragte unge skal tilbydes en kontaktperson eller lign. støtteforanstaltninger, som kan støtte dem i overgangen til en selvstændig voksentilværelse.
- Styrket faglig rådgivning til kommunerne. Socialstyrelsen og SIRI udarbejder i fællesskab faglige vejledninger til kommunernes indsats for at beskytte børn og unge mod negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme.

Børn skal beskyttes bedre mod ekstremisme og radikalisering

Regeringen vil beskytte børn bedre mod ekstremisme og radikalisering. Hvis ekstremistiske og radikaliserede forældre ønsker at vende deres børn mod Danmark, skal vi gribe ind.

Derfor har regeringen nedsat et tværministerielt udvalg om beskyttelse af børn mod ekstremisme og radikalisering. Udvalget er ved at lægge sidste hånd på arbejdet med en række anbefalinger, der skal sikre, at børn og unge ikke vokser op i hjem præget af radikalisering eller ekstremisme.

Regeringen vil i videst muligt omfang indarbejde udvalgets kommende anbefalinger til beskyttelse af børn mod radikalisering og ekstremisme i lovgivningen.

25. Hårdere sanktion over for forældrene, når børn sendes på genopdragelsesrejse

Det skal have en mere tydelig konsekvens, hvis en herboende forælder eller dennes ægtefælle/samlever er idømt frihedsstraf for at have sendt sit barn på genopdragelsesrejse.

Regeringen foreslår:

- Herboende udlændinge, der er idømt frihedsstraf for at sende sit barn på genopdragelsesrejse, udelukkes som udgangspunkt fra familiesammenføring med et barn i 10 år. Det er en udvidelse af de gældende karensregler for familiesammenføring med børn.

26. Flere grove straffelovsovertrædelser skal føre til udelukkelse fra tidsbegrænset opholdstilladelse

Reglerne om tidsbegrænset opholdstilladelse skal skærpes for udlændinge, der overtræder visse grove bestemmelser i straffeloven over for bl.a. børn, der vokser op i Danmark.

Regeringen foreslår:

- Herboende udlændinge, der straffes med mindst 60 dages ubetinget fængsel for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om børnebortførelser, genopdragelsesrejser, tvangsægteskaber, religiøse vielse af mindreårige og tildækningstvang, skal udelukkes fra tidsbegrænset opholdstilladelse i Danmark.

27. Forældreplæg om deltagelse i kommunale kurser

Der må ikke herske tvivl om forældres pligter og ansvar over for deres børn i Danmark. Lige som alle skal kende til børns rettigheder og lovfæstede ret til at vokse op uden at blive slået af deres forældre.

Regeringen foreslår:

- Det indskærpes, at kommunerne skal give et forældreplæg, hvilket fx kan være krav om deltagelse i et forældrekursus, hvis et barn eller en ungs udvikling er i fare, fordi forældrene ikke lever op til deres forældreansvar.
- SIRI yder rådgivning til kommunerne om brug af forældrekurser og familiebehandlingstilbud i forhold til målgruppen af udsatte familier, der befinder sig i krydsfeltet mellem social udsathed og manglende integration, så eksisterende sociale indsatser også kommer disse børn og unge til gavn.

28. Rettighedsskoler for børn i ghettoområder

Alle børn skal kende deres rettigheder og ikke mindst deres lovfæstede ret til ikke at blive slået af deres forældre. Mange børn med ikke-vestlig baggrund vokser op i familier, hvor der gælder andre opdragelsesnormer end de danske. Det er vigtigt, at alle børn kender til vores værdier og børnesyn.

Regeringen foreslår:

- Unicefs Rettighedsskoler etableres i nærheden af de 15 boligområder, der aktuelt er på regeringens ghettoliste for 2020, så børnene fra ghettoområderne får kendskab til og forståelse for deres rettigheder.
- Der afsættes øremærkede midler til at dække skolernes egenbetaling i de første 3 år, mens konceptet forankres. Det vil være frivilligt for skolerne, om de ønsker at indgå et samarbejde med UNICEF om at blive rettighedsskole.

UNICEFs Rettighedsskoler er et færdigudviklet koncept hos UNICEF – FN's børneorganisation – med undervisningsforløb til elever i henholdsvis indskolingen, mellemtrinnet og udskolingen. På et år kan en skole blive certificeret til at være en UNICEF Rettighedsskole, der baserer sig på FN's Børnekonvention. Rettighedsskolerne gør børns rettigheder til virkelighed gennem daglig brug, aktiv børnedeltagelse i rettighedsråd m.m., så alle skolens børn kender til og har forståelse for deres rettigheder. Der findes i dag 52 rettighedsskoler i Danmark og 2 i Grønland.

Bedre kvalitet i anbringelser og sagsbehandling

Initiativer:

- Stærkere plejefamilier – reform af plejefamilieområdet
- Forbud mod at tjene penge på udsatte børn og styrket socialtilsyn
- Udredning og hjælp til børn udsat for overgreb og vold
- Behandling til børn i familier med misbrug
- Ekstra hjælp til kommuner med mange børnesager
- Flere familiehuse skal give udsatte forældre bedre støtte i forælderrollen
- Nyttænking af handleplaner
- Undersøgelse af muligheden for en børnerådgiveruddannelse
- Partnerskab om bedre sagsbehandling og underretning
- Samspil med fondslivet

Vi skylder de udsatte børn at tage os bedre af dem, når de bliver anbragt uden for hjemmet. Ellers er det et dobbelt svigt.

Vi skal løfte kvaliteten på anbringelsesstederne og sørge for, at de velfærds kroner, vi bruger på området, kommer de anbragte børn til gavn, og at overskud geninvesteres i bedre kvalitet frem for at ende som profit til private ejere.

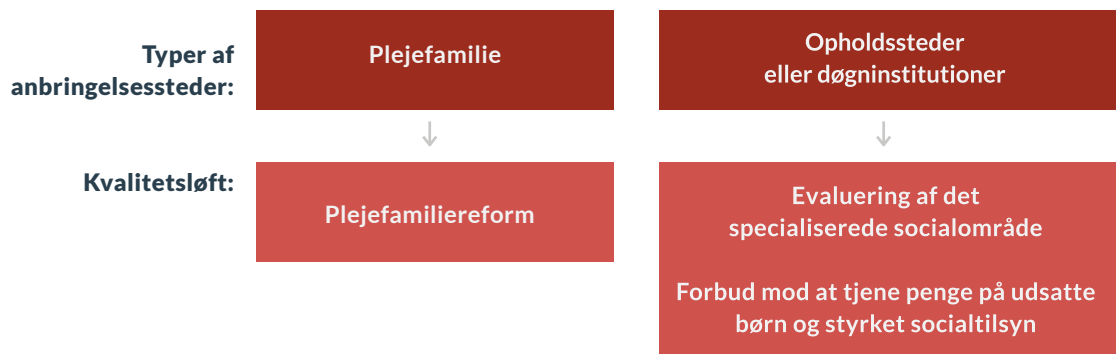
Kvalitet i anbringelsen er, når der er voksne, som forstår ens behov og kan støtte en i hverdagen. Derfor skal vi skabe bedre forhold og bedre støtte til plejefamilier. Kvalitet betyder, at barnet bliver set og hørt, og at der bliver handlet hurtigt og konsekvent, når et barn bliver udsat for overgreb og vold.

Vi skal styrke kvaliteten af sagsbehandlingen, så anbragte børn og unge oplever, at deres mening, håb og drømme bæres med ind i sagsbehandlingen. Ligesom de skal opleve færre forskellige og mere nærværende sagsbehandlere, som man kan få fat i, når alting brænder på.

Figur

Kvalitetsløft af anbringelsessteder

Mange skift i sagsbehandlere

Blandt udsatte børn og unge har næsten hver tredje haft tre eller flere sagsbehandlere i løbet af de seneste to år. Op mod en tredjedel

30%

synes, at de har svært ved at få fat på deres sagsbehandlere, når de har behov for det.

Kilde: VIVE: Udsatte unges inddragelse i kommunernes sagsbehandling, 2020.

29. Stærkere plejefamilier – reform af plejefamilieområdet

Når vi anbringer et barn i en plejefamilie, skal kvaliteten være i orden, og plejefamilierne skal være klædt godt på til den opgave, det er at tage vare på et omsorgssvigtet barn. Mange plejefamilier efterspørger forbedrede vilkår og styrket rådgivning. Det er afgørende, hvis vi skal fastholde og rekruttere nye plejefamilier, så flere anbragte børn kan få et nyt hjem hos en plejefamilie.

Regeringen foreslår:

- En reform af plejefamilieområdet, der skal forbedre vilkårene for plejefamilier, så flere får lyst til at blive eller fortsætte med at være plejefamilie. Reformen skal også sikre, at plejeforældrene føler sig støttet i opgaven og ikke oplever at stå alene med deres udfordringer, se nedenfor i "En reform af plejefamilieområdet".
- En national samfundskampagne, der skal få flere til at blive plejefamilie, adoptivfamilie eller venskabsfamilie for et anbragt barn. Kampagnen skal oplyse om de forskellige muligheder, der er for at hjælpe og gøre en forskel for et anbragt barn.

En reform af plejefamilieområdet

Gode plejefamilier er helt afgørende for, at anbragte børn og unge kan få en tryk og kærlig familie. Ligesom vi har brug for, at flere vil påtage sig opgaven som plejefamilie, når flere børn anbringes tidligere. En reform af plejefamilieområdet skal derfor sikre bedre vilkår og støtte til plejeforældre. Regeringen lægger op til følgende mål og fokusområder for reformen:

- En ny organisering af plejefamilieområdet i regionalt placerede mellemkommunale plejefamiliecentre, der er fagligt dedikeret til plejefamilierne
- Ensartet landsdækkende aflønningsmodel for alle plejefamilier
- Mulighed for pensionsordning ved omlægning af eksisterende vederlag
- Mulighed for vejledning og støtte, når plejefamilierne har behov for det, herunder fx udvidede åbningstider og adgang til telefonisk faglig rådgivning i de mellemkommunale plejefamiliecentre

Parallelt med en reform på plejefamilieområdet vil de relevante ressortministerier afdække muligheder for, at plejeforældre eller andre primære voksne omkring et anbragt barn kan få adgang til fx Aula og eventuelt andre relevante platforme. Det skal være enkelt for en plejefamilie at varetage ansvaret for plejebarnets digitale informationer.

Et godt læringsmiljø, hvor barnet bor, er et afgørende element i forhold til at styrke anbragte børn og unges læring. Derfor skal alle plejefamilier, døgninstitutioner og opholdssteder understøtte anbragte børns læring, og dét skal indgå i Socialtilsynets kvalitetsvurdering af anbringelsesstederne.

Tiltag

Tiltag der allerede er i aftalen om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2021-2024: Længerevarende efteruddannelse til plejefamilier

Professionshøjskolernes Uddannelse til Plejefamilier (PUP) tilbyder plejeforældre et længere uddannelsesforløb, hvor der er mulighed for fordybelse, bearbejdning og afprøvning af viden. Plejefamilier løfter et stort ansvar for udsatte børn og unge, og der kan i plejeopgaven ligge mange komplekse problemstillinger.

For at plejefamilier, der har et ønske om at gennemføre PUP-uddannelsen (fx med henblik på en generel opkvalificering), har mulighed herfor, er aftaleparterne* enige om at afsætte midler til at finansiere en række uddannelsespladser. Det skal gøre det muligt for plejeforældre at gennemføre uddannelsen, uagtet om kommunen vurderer, at det er nødvendigt for den aktuelle anbringelse.

Der er afsat 16,6 mio. kr. til en ansøgningspulje til at finansiere en række uddannelsespladser til PUP-uddannelsen i perioden 2022-2024.

* Regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Alternativet og Liberal Alliance.

30. Forbud mod at tjene penge på udsatte børn og styrket socialtilsyn

Hver gang der trækkes penge ud af private sociale tilbud, er det penge, som i stedet kunne være blevet brugt til at skabe bedre kvalitet for børnene, fx til flere voksne eller kompetenceudvikling.

Indsatsen for de allermost udsatte børn og unge skal altid være drevet af et ønske om at hjælpe og gøre en positiv forskel i barnets liv, ikke et mål om at tjene penge.

Samtidig skal vi styrke tilsynet med kvaliteten i plejefamilier, døgninstitutioner og private opholdssteder for anbragte børn og unge.

Regeringen foreslår:

- Forbud mod profit på private opholdssteder for anbragte børn og unge. Så et eventuelt overskud geninvesteres i tilbuddet til gavn for de børn og unge, som bor der.
- En styrkelse af tilsynet med plejefamilier, døgninstitutioner og opholdssteder for anbragte børn, så vi sikrer en ordentlig kvalitet, og at velfærdskronerne ikke trækkes ud af tilbuddene på ulovlig vis, men bruges på børnene som tiltænkt.

Tiltag

Tiltag der allerede er sat i gang: Evalueringen af det specialiserede socialområde

Børn og unge på døgninstitutioner og opholdssteder skal have en indsats af høj kvalitet og på det rette specialiseringsniveau. Regeringen mener, at der er brug for at styrke det specialiserede socialområde og er i gang med at evaluere området. Evalueringen skal danne grundlag for en national specialeplanlægning i relevant omfang med inspiration fra sundhedsområdet.

Der skal være de rette specialiserede tilbud, anbringelsessteder og indsatser af høj kvalitet, der svarer til borgernes behov, så udsatte børn, unge og voksne med handicap eller andre særlige behov får de bedste muligheder for at leve et selvstændigt og meningsfyldt liv på egne præmisser. Den ambition forudsætter mere viden på det specialiserede socialområde. I dag ved vi ikke nok om de tilbud, der er på området, om kvaliteten i og effekten af indsatsen, og vi ved ikke, om de dækker behovet.

Derfor udarbejdes der aktuelt en evaluering af det specialiserede socialområde, hvor der skabes et nationalt overblik over målgrupper og tilbud på området. Med det overblik i hånden skal vi indrette området sådan, at vi er sikre på, at alle, herunder udsatte børn og unge, får den bedst mulige støtte til at leve et godt liv. Derfor skal det også sikres, at der er de rette kompetencer til stede på døgninstitutioner og opholdssteder.

Børnehuse

Børnehuse er fysiske huse, som er placeret med minimum ét i hver region. Børnehuse skal sikre, at børn og unge møder en koordineret indsats på tværs af sektorer (sociale myndigheder, politi og sygehusvæsen) om at undersøge barnet i forbindelse med en sag om fysisk vold og seksuelle overgreb. Børnehuse skal rent fysisk være en tryk og børnevenlig ramme om barnets forløb.

Årsstatistikken for børnehuse (2019) viser, at der er regionale og kommunale forskelle i anvendelsen af børnehuse.

31. Udredning og hjælp til børn udsat for overgreb og vold

Børn, der har oplevet vold eller seksuelle overgreb, står i en ekstremt skrøbelig situation. I landets børnehuse udredes barnets situation og behov for støtte i trygge rammer for børnene. Men der er store regionale forskelle på, i hvor stor udstrækning kommunerne anvender børnehuse. Vi skal sikre, at hjælpen til børn ikke er afhængig af postnummer.

Regeringen foreslår:

- Når et barn kommer på krisecenter med den ene forælder på grund af fysisk eller psykisk vold i hjemmet, suspenderes den anden forælders ret til samvær med barnet, med mindre det er bedst for barnet fortsat at have kontakt med den anden forælder.
- Når en forælder afbryder et ophold på et krisecenter og vender tilbage til et voldeligt miljø med barnet, får kommunerne pligt til at udrede, om barnet har behov for et nyt hjem eller anden hjælp.
- En årlig opfølgning på kommunernes brug af børnehuse i sager med børn udsat for overgreb.

32. Flere børn i familier med misbrug skal have behandling

Når et barn eller ung vokser op med forældre, der drikker for meget eller har et stofmisbrug, kaster det lange skygger ind over barnet og den unges liv. For det er voldsomt utrygt og angstfyldt at leve i et hjem med druk og misbrug. De børn og unge skal have bedre hjælp.

Regeringen foreslår:

- Der afsættes årligt 25 mio. kr. til en øget indsats, herunder at civilsamfundsorganisationer kan udvide kapaciteten på eksisterende tilbud.
- En evaluering skal sikre, at der er tilstrækkelig kapacitet, og at prisen på tilbuddene står mål med indsatsen og resultaterne. Målet er at kunne sikre alle børn behandling.

Tiltag

Tiltag der allerede er sat i gang: 10-års plan for psykiatrien

Regeringen prioriterer børn og unge som mistrives eller har psykiske lidelser. Psykiske lidelser er i dag den største sygdomsbyrde blandt børn og unge ml. 5 og 14 år. 44 pct. af alle anbragte unge har fået en psykiatrisk diagnose som 19-årig mod 7 pct. af alle unge generelt. For mange anbragte unge ender med akutte indlæggelser i psykiatrien.

Regeringen har igangsat udarbejdelsen af en 10-årsplan for psykiatrien, hvor et prioriteret spor i planen er at se på indsatsen over for børn og unge.

33. Ekstra hjælp til kommuner med mange børnesager

Postnummeret må ikke være afgørende for, hvilken hjælp vi giver udsatte børn. Vi ved, at nogle kommuner har en særligt stor andel af udsatte børn. De kommuner vil regeringen give en særlig håndsrækning.

Regeringen foreslår:

- Der afsættes 19 mio. kr. særligt målrettet kommuner med mange udsatte børn for at støtte dem i indfasning af reformen. Kommunerne tilbydes økonomisk støtte og skræddersyet rådgivning.

34. Flere familiehuse skal give udsatte forældre bedre støtte i forældrerollen

Forældre, der med den rette støtte og vejledning kan blive gode forældre, skal have bedre hjælp. Derfor vil vi udbrede familiehusene og deres støtte og vejledning til sårbare småbørnsforældre og kommende forældre, der er usikre og ikke selv har gode rollemodeller at spejle sig i. Det gælder særligt de forældre, der selv har været anbragt, og som mangler gode rollemodeller i forældreskabet. Det mønster, hvor anbringelser går i arv i familien, skal vi bryde.

Regeringen foreslår:

- Familiehuse i op mod 35 kommuner over hele landet, hvor sårbare forældre, fx forældre der har været anbragt som barn/ung og andre sårbare familier, kan få hjælp og støtte. Der etableres en ansøgningspulje til etablering eller udvidelse af familiehuse. Kommuner med mange børnesager gives første prioritet.
- I de nye familiehuse skal der være et særligt fokus på at understøtte nye forældre, der selv var anbragt som børn.
- Regeringen vil sammen med KL følge op på muligheden for at få familiehuse i hele landet.
- Et udgående rådgivningsteam fra Socialstyrelsen, der skal understøtte kommunernes arbejde med familiehuse, brug af forældrekurser og udvikling af forebyggende indsatser mv.

35. Nytænkning af handleplaner

Alt for mange anbragte børn oplever i dag, at den handleplan, der skulle støtte dem i deres udvikling, bliver en fortælling om, hvor langt de er fra at lykkes. Derfor skal handleplanen "vendes på hovedet", så den i stedet for at fokusere på barnet eller den unge som problemet tager udgangspunkt i barnet eller den unges egne ønsker og drømme for fremtiden.

Regeringen foreslår:

- Ny handleplan skal sikre bedre støtte, trivsel og udvikling for barnet. Handleplanen skal først og fremmest fokusere på, hvordan barnets omgivende voksne vil støtte barnets trivsel og udvikling.

Tiltag

Tiltag der allerede er gennemført: Et løft af den tidlige hjælp til psykisk mistrivsel hos børn og unge – en styrket indsats i PPR

Med aftalen om satspuljen på sundhedsområdet for 2019-2022 blev der aftalt at prioritere udviklingen og implementeringen af lettere behandlingstilbud i regi af PPR til børn og unge i psykisk mistrivsel, i risiko for at udvikle en psykisk lidelse eller med begyndende symptomer på en psykisk lidelse.

Sundheds- og Ældreministeriet, Social- og Indenrigsministeriet og Børne- og Undervisningsministeriet har på den baggrund i samarbejde med Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, Sundhedsstyrelsen, Socialstyrelsen samt Kommunernes Landsforening og Danske Regioner udarbejdet en række faglige anbefalinger til implementering af lettere behandlingsindsatser i PPR.

Der er afsat over 100 mio. kr. til at udvikle og gennemføre indsatserne i kommunerne, der også vil modtage implementeringsstøtte som led i indsatsen. Midlerne blev udmøntet i 2020.

36. Undersøgelse af muligheden for en børnerådgiveruddannelse

Der er brug for at styrke de faglige hænder, der bærer vores udsatte børn, så børnenes perspektiv og inddragelsen af børnene kommer i højsædet. Vejen derhen kan være etableringen af en specialiseret børnerådgiveruddannelse, der giver socialrådgivere autorisation til at arbejde med børnesager.

Regeringen foreslår:

- Mulighederne for en fagligt stærk børnerådgiveruddannelse undersøges for at løfte kvaliteten og sikre nærvær og øget stabilitet.
- Uddannelsen skal opkvalificere børnefagligt personale til arbejdet med udsatte børn og unge. Uddannelsen kan også bidrage til at sikre større stabilitet og mindske udskiftning blandt personalet på området.

37. Partnerskab om bedre sagsbehandling og underretning

Udsatte og anbragte børn og unge skal opleve altid at blive mødt af deres faste sagsbehandler og ikke af skiftende medarbejdere fra kommunen. De skal opleve en højere grad af inddragelse, stabilitet og styrket retssikkerhed i behandlingen af deres sager. Arbejdet med udsatte børn og unge skal være et attraktivt arbejdsområde, der tiltrækker og fastholder dygtige og erfarne medarbejdere.

Regeringen foreslår:

- Der nedsættes et partnerskab, der har til opgave at komme med forslag til, hvordan rammerne for sagsbehandlingen på børneområdet i kommunerne styrkes.
- Partnerskabets arbejde skal desuden understøtte princippet om færrest mulige myndighedspersoner omkring barnet samt arbejdet med at forbedre den tidlige opsporing og håndteringen af underretninger.
- Partnerskabet består af KL, Danske Professionshøjskoler, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark (FSD), De anbragtes vilkår, Børne- og Kulturchefforeningen, Dansk Socialrådgiverforening og Social- og Ældreministeriet.

Tiltag

Tiltag der allerede er aftalt: Nationalt videnscenter for børneinddragelse og udsatte børns liv

Børn inddrages i dag ikke tilstrækkeligt i deres egne sociale sager. Derfor er der behov for fokus på og grundig viden om, hvordan børn inddrages i beslutninger om deres eget liv. Denne viden skal forankres og bringes i spil i praksis, så det enkelte barn reelt inddrages i sin egen sag. Samtidig er der brug for at skabe bedre overblik over den viden, der er om anbragte børn, sårbare unge og deres familier.

I aftalen om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2021-2024 blev aftaltparterne* enige om at oprette et nationalt videnscenter for børneinddragelse og udsatte børns liv. Centeret skal have et stærkt fokus på at understøtte inddragelsen af børn og unge i deres egne sager i praksis, så de oplever at blive hørt og taget alvorligt. Centeret skal samtidig samle og formidle eksisterende viden og forskning om udsatte børn og familiers liv, herunder viden om forebyggende indsatser og anbringelser.

Centeret forankres i VIVE og Socialstyrelsen i et tæt samarbejde med Børns Vilkår. Centeret oprettes som udgangspunkt for en fireårig periode. Der er afsat i alt 39,7 mio. kr. til initiativet i perioden 2021-2024.

* Regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Alternativet og Liberal Alliance.

Børn lyttes ikke til

Omkring 40 pct. blandt udsatte børn og unge i 12-17-årsalderen svarer, at de ikke har fået oplyst deres rettigheder om at få indflydelse i egen sag.

Kilde: VIVE: Udsatte unges inddragelse i kommunernes sagsbehandling 2020.

38. Bedre samspil med fonde

Den bedste investering, vi som samfund kan gøre, er i vores børn. Menneskeligt såvel som økonomisk. For ofte sættes der først ind, når skaden er sket. Der skal findes nye veje til at styrke sociale investeringer i tidlige og forebyggende indsatser.

Regeringen foreslår:

- Der nedsættes en tværministeriel taskforce, der skal se nærmere på muligheder og barrierer forbundet med at foretage sociale investeringer i udsatte børn og unge for fonde, m.fl. Foreningslivet og kommunerne skal også inviteres med, da de spiller afgørende roller i, hvad der potentielt kan investeres i af gode løsninger.

Godt ind i voksenalivet

Initiativer:

- Nytænkning af efterværnsområdet
- Forsøg med forlængede uddannelsesforløb for anbragte unge på ungdomsuddannelser
- Løft af kvaliteten på de interne skoler

Når vi som samfund først har taget ansvaret for et barn eller en ung, må vi ikke give op eller give slip, før den unge er godt undervejs ind i voksenalivet.

Vi skal granske hele efterværnsindsatsen, så vi sikrer, at vi som samfund lever op til vores oprindelige og helt grundlæggende intention bag anbringelsen: At skabe forudsætningerne for et godt liv for barnet trods social uretfærdighed fra start.

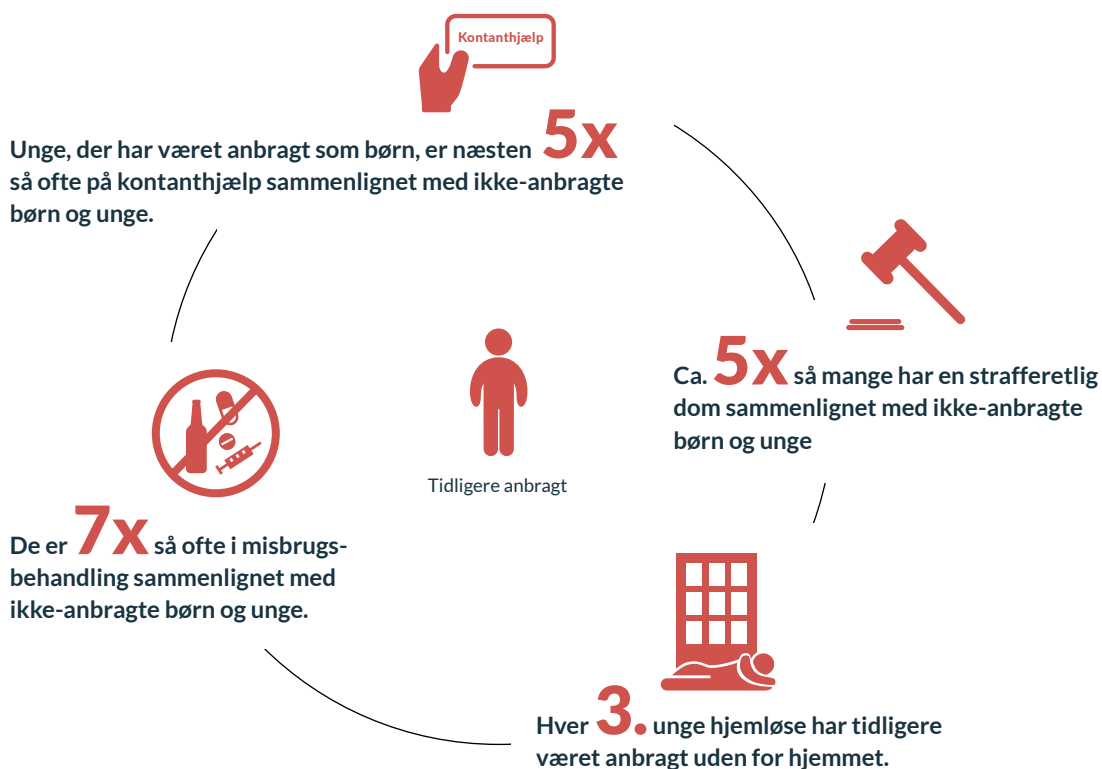
Udgangspunktet skal være de unges egne oplevelser af barrierer og drømme for fremtiden. I dag snubler og falder alt for mange i dørtærsklen mellem barndom og voksenaliv.

Vi må ikke lade anbragte unge stå uden støtte fra den ene dag til den anden. Samfundsfællesskabet skal træde til og sikre den støtte, den unge har brug for.

Der skal være stærke stabile relationer at trække på, hvis der opstår problemer. Der skal stå nogen i kulissen klar til at gribe den unge, hvis fortidens mentale bagage overskygger nutidens gøremål. Et træ, der ikke får lov at slå rod, vælter i stormen. Derfor skal vi bære igennem, indtil den unge selv er rodfæstet i voksenalivet.

Børn, der har været anbragt, klarer sig dårligere.

39. Nytænkning af efterværnsområdet

I dag tabes for mange anbragte unge i overgangen til voksenlivet. For få af de unge får en ungdomsuddannelse, ligesom de er overrepræsenteret i hjemløsestatistikkerne.

Derfor er der behov for radikalt at nytænke efterværnsområdet. Vi må som samfund ikke slippe det ansvar, vi har påtaget os, for tidligt. Målet er, at de unge rodfæstes i voksenlivet med stærke relationer, bolig og job eller uddannelse.

Regeringen foreslår:

- At udarbejde en grundig analyse af, hvordan eksisterende midler bruges, inkl. inddragelse af tidligere anbragtes gode og dårlige oplevelser med efterværn. I forlængelse heraf udarbejdes en faglig vurdering af, hvad der skal til af ændringer, så de mest udsatte unge får en god og tryk overgang til voksenlivet, hvor de ikke overlades til sig selv.
- Der følges op på analysen ved særskilte politiske forhandlinger.

Om efterværn i dag

- 6 ud af 10 unge (60 pct.), som har været anbragt eller har haft en fast kontaktperson op mod, at de fyldte 18 år, modtager efterværn fra kommunen, når de fylder 18 år.
- Der er i dag ingen objektive kriterier for tildeling af efterværn: Ankestyrelsen har fastslået, at beslutningen skal bero på en vurdering af, om der er udsigt til en positiv udvikling for den unge frem mod det 23. år.
- Der er betydelig kommunal variation i forhold til, hvor ofte anbragte unge får efterværn. I kommuner hvor relativt flest unge får efterværn, modtager knap 80 pct. af de anbragte unge efterværn, når anbringelsen ophører som 18-årig, mens det blot er ca. 40 pct. i kommuner, hvor relativt færrest får efterværn.
- Efterværn varer i gennemsnit omkring 2 år, men på tværs af de enkelte efterværnsmodtagere og på tværs af kommuner er der betydelig forskel på varigheden. I enkelte kommuner varer efterværnsforløb over 2,5 år i gennemsnit, mens efterværnsforløb i andre kommuner i gennemsnit varede under 1,5 år.

Kilder: Deloitte & Socialstyrelsen: Efterværn og den gode overgang til voksenlivet – undersøgelse af efterværnsområdet i Danmark 2017, og Policylab Bikuben: En god overgang fra anbringelse til voksenlivet. 2020. SIM: Socialpolitisk Redegørelse 2020.

Der er unge, der ikke får den hjælp, de behøver

42% af efterværnsmodtagere mener ikke, at de har modtaget den støtte, de har behov for.

De anbragte unge, som ikke får efterværn, klarer sig dårligere i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet end de unge, der får efterværn. Derudover klarer unge med lange efterværnsforløb sig bedre end unge med korte efterværnsforløb.

Kilder: Deloitte: Efterværn og den gode overgang til voksenlivet – undersøgelse af efterværnsområdet i Danmark Socialstyrelsen 2017, og SIM: SPR – Efterværn til anbragte unge. 2020.

40. Forsøg med forlængede uddannelsesforløb for anbragte unge på ungdomsuddannelser

Sociale og psykiske problemstillinger kan gøre det vanskeligt for anbragte unge at gennemføre en ungdomsuddannelse i samme hastighed som deres jævnaldrende. De kan fx have behov for mere tid.

Regeringen foreslår:

- At der som forsøg gives mulighed for, at uddannelsesinstitutioner kan tilbyde anbragte børn et forlænget uddannelsesforløb på hhv. de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne, hvis der vurderes behov herfor.

En stor andel af tidligere anbragte unge dropper ud af ungdomsuddannelserne

En undersøgelse blandt tidligere anbragte børn og unge viser, at næsten en tredjedel (32 pct.) som 18-årig er droppet ud af deres ungdomsuddannelse. Til sammenligning gælder det lidt færre af de unge, som modtog en forebyggende foranstaltning (29 pct.), og noget færre blandt de øvrige 18-årige (10 pct.).

Blandt unge, som ved udgangen af 2018 var 30 år gamle, har 4 pct. oplevet at være anbragt uden for hjemmet, og i denne gruppe af unge har 54 pct. grundskolen som højest fuldførte uddannelse. Blandt 30-årige, der ikke har været anbragt, er dette tal 14 pct.

Kilder: VIVE: Tidligere anbragte unge og uddannelsessystemet, 2017 og BUVMs beregninger på baggrund af Danmarks Statistik og BUVMs registerdata.

41. Løft af kvaliteten på de interne skoler

Alt for mange børn og unge på interne skoler i dagbehandlingstilbud eller på anbringelsessteder får ikke den undervisning, de har krav på efter folkeskoleloven.

Derfor har regeringen nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, der skal komme med beslutningsoplæg til, hvordan man på tværs af social- og undervisningsområdet kan understøtte, at børn og unge i interne skoler får den undervisning, de har krav på efter folkeskoleloven. Arbejdsgruppens anbefalinger forventes offentliggjort i foråret 2021.

Regeringen foreslår:

- At undervisningen for elever på interne skoler på anbringelsessteder og dagtilbud styrkes. Regeringen vil i forlængelse af den tværministerielle arbejdsgruppes afrapportering indlede politiske drøftelser om en styrkelse af kvaliteten af undervisningen for elever på interne skoler.
- Med forslaget afsættes 30 mio. kr. årligt i perioden 2022-2026 og herefter 20 mio. kr. årligt varigt til realiseringen af anbefalingerne fra den tværministerielle arbejdsgruppe.

Anbragte børn falder bagefter i grundskolen

Cirka 4 ud af 10 af eleverne på interne skoler er ikke indskrevet på en uddannelse 15 måneder efter afslutning af 9. klasse.

Elever på interne skoler er den gruppe i folkeskolen, der har størst risiko for at miste tilknytningen til uddannelsessystemet blandt udsatte børn og unge.

Over halvdelen af alle anbragte børn og unge gennemfører ikke folkeskolens afgangsprøve i dansk og matematik i 9. klasse.

Anbragte børn i almene grundskoleklasser ligger ca. to karakterpoint under gennemsnittet blandt øvrige elever ved afgangsprøven i dansk og matematik i 9. klasse.

Kilder: BUVMs beregninger på baggrund af Danmarks Statistik og BUVMs register-data. & SIM: Socialpolitisk Redegørelse 2018 & SIM: Socialpolitisk Redegørelse 2019

Fra udspil til praksis

Initiativer:

- Konkrete oplevelser af forbedringen med "Barnets Lov"
- Mål og opfølgning på reformen

Ikke flere ord på papir. Vi skal have socialpolitik, der virker. Realiseringen af Børnene Først kræver, at der bliver sat ind med en grundig implementeringsindsats, at der bliver fulgt op på, om de ønskede forandringer for børnene bliver skabt, og at det politiske fokus fastholdes – også efter loven er fremsat og vedtaget. Derfor vil regeringen understøtte realiseringen af Børnene Først.

42. Barnets Lov skal give forbedringer i hverdagen

Alle børn skal mødes af en rådgiver, der kender Barnets Lov. På det sociale område har der været mange gode hensigter i de forskellige reformer, der har været gennem årene. Men de gode intentioner er ikke i tilstrækkelig grad nået ud til børnene.

Regeringen foreslår:

- Alle socialrådgivere skal kende den nye lovgivning gennem efteruddannelse i lovgivningen og dens intentioner.
- Der fastsættes nationale retningslinjer, som viser de bedste faglige løsninger, der skal drive implementeringen på området.

43. Mål og opfølgning for reformen

Vi skal både i lovgivningen og i praksis sætte børnene først. Regeringen vil følge tæt op på, om intentionerne bag reformen realiseres.

Regeringen foreslår:

- Social- og ældreministeren vil holde regionale implementeringsmøder om Børnene Først som led i partnerskabet for bedre sagsbehandling og underretninger (initiativ 37).
- Som led i reformen aftales konkrete målsætninger. Der vil løbende blive foretaget opfølgning på, om de politiske målsætninger og intentioner med reformen er realiseret, herunder en delevaluering og evaluering af reformen. Derudover følges der op på udvalgte mål for reformen gennem nye data og nøgletal for udsatte og anbragte børn. Opfølgning og evaluering er forankret i Social- og Ældreministeriet i samarbejde med Socialstyrelsen.
- Evaluering af reformen i hhv. 2024 (delevaluering) og 2026 (endelig evaluering). Evalueringen skal bl.a. give viden om, hvorvidt initiativerne er implementeret i kommunal praksis, og om udsatte børn og unge selv oplever, at de ønskede forandringer er skabt.

Finansiering

Coronakrisen har ikke ændret på, at regeringen vil sætte børnene først. Til trods for, at coronakrisen har sat dybe spor i dansk økonomi, foreslår regeringen at af-sætte 29,9 mio. kr. i 2021, 250,6 mio. kr. i 2022, 499,3 mio. kr. i 2023 og 792,4 mio. kr. i 2024, samt 761,6 mio. kr. varigt fuldt indfaset. Udspillet er finansieret inden for rammerne af regeringens generelle økonomiske politik.

Social- og Ældreministeriet

Holmens Kanal 22, 1060 København K

Tlf. : +45 33 92 93 00

E-mail: sim@sim.dk